

PÅ PEDALER RUNT SKOTTLAND

Någonting att äta, någonting att dricka – och lite hisnande landskap till på köpet? I så fall är en cykelsemester i Skottland ett givet val. **TEXT OCH FOTO** Cenneth Sparby

På väg mot bergen vid Monachyle Mhor.

Vi har hela två minuter till godo när vi med tjtande däck i en snäv högerkurva kör in i Ardrossans hamnområde väster om Glasgow. Killen i biljettluckan manar oss att skynda och pekar menande mot färjan tre hundra meter bort.

Som sista fordon rullar vi minuten senare ombord på fartyget, som ska ta oss till ön Arran.

Vi kom med flyget för några timmar sedan, med gott om tid att sakta mak köra tvärs över ön. Men hyrbilsfirman hade slarvat bort vår bokning. Datasystemet låg nere och det fanns inga bilar inne. Efter en timmes väntan lyckades dock den buttre men korrekta uthyraren fixa fram en kärria.

På frågan om hur man lättast kör till Ardrossan såg han ut som ett stort frågetecken.

– Ardrossan? I have never been there, and will never go, konstaterade han utan att le.

Men vi fick en karta trots allt och körde raka vägen hit längs M8:an, motorvägen mellan Edinburgh och Glasgow. Efter Glasgow svängde vi av mot Dairy, för att under de fyra sista milen följa en smal slingrande svart asfaltorm i det smått pastorala landskapet, med stengårdsgårdar, betande får och böljande hedlandskap.

Och nu regnar det förstås, från en himmel som är jämngrå och konturlös. Kanske vad jag förväntat mig, när jag i morse packade ner både fleeceunderställ och regnplagg i ryggsäcken. För vårt fem dagar långa besök i Skottland handlar om intensivt uteliv. Vi ska ju både cykla mountainbike, vandra och ägna oss åt så kallad canyoning under några dagar på Arran och i högländerna. Dessutom med boende på särskilt utvalda små hotell och lantgårdar, med erkänt bra kök, fjärran från flottig fish and chips och kidney pie.

Smått sugna på god pilsner beger vi oss till båtrestaurangen, men här finns ingen lokal öl. Samma sak i kaféet.

– Beck's och Budweiser är det vi har, säger en trött ung tjej bakom disken. And they are not cold ...

Någon förklaring till varför de inte säljer det prisbelönta ölet från Arran Brewery får jag inte. Så det blir en ljummen Beck's och plastinbakad trekantsmacka med smaklös cheddar till lunch. "A first taste of Scotland."

Färjan är knappt halvfull. Öbor på väg hem till Arran efter en helg i Glasgow, husbilsresenärer från England, vandrare med stora ryggsäckar och ett gäng cyklister från Frankrike, som ivrigt diskuterar vägval över några storskaliga kartor.

ARRAN ADVENTURE COMPANY ligger granne med färjehamnen i Brodick. Vi har förbokat två mountainbikes. Roddy, som arbetar som guide på företaget, ger en mängd goda tips på cykel- och vandringsleder kors och tvärs över ön. Så utrustade med en bunt kartor och hojarna väl förankrade på dragkrokens cykelhållare kör vi till vår nattlogi, Auchrannie House Hotel, i utkanten av Brodick.

Vi beslutar oss för att trotsa regnet och ge os ut på en cykeltur före

middagen, för att lära känna omgivningarna. Högt ovan oss vakar det närmare nio hundra meter höga Goatfell. Vi tänkte ta oss en bit upp längs bergets sluttningar för att få liv i reströtta kroppar.

Arran brukar liknas vid ett Skottland i miniatyr, med en imponerande bergskedja i norr och ett mer öppet hedlandskap i söder. Kuststräckan är högst varierande med både vidsträckta stränder och dramatiska klippformationer. Golfströmmen skapar ett hyfsat mildt klimat året om, även om det förekommer en hel del snö i bergen under vintern. Och döm om vår förvåning när vi ser Auchrannies palmträdgård, som mer liknar en tropisk regnskog.

Cykelleden upp mot Goatfell leder förbi medeltida Brodick Castle. Under många år ett säte för hertigen av Hamilton, numera museum med viktoriaiska trädgårdar och blommande rhododendron i överflöd.

Men regnet gör att vi skippar trädgårdsbesöket för att trampa vidare längs den leriga stigen, som blir allt stenigare ju längre upp vi kommer, förbi porlande bäckar och små vattenfall. Efter en timmes idogt trampande, där vi stundvis får bära cyklarna, når vi ovan trädgränsen. Goatfell ligger inbäddat i tunga moln och vi är rätt så nöjda med prestationen att ha nått hit upp. Cyklingen tillbaka till hotellet blir till en riktig utmaning. Leden sicksackar sig nerför bergssluttningen, vilket kräver god koncentration.

I Auchrannies salong, framför öppna spisen, släcker vi sedan törsten med ett par flaskor Arran Blonde från det lilla bryggeriet på ön.

KVÄLLENS MENY LOVAR gott. En trerätters njutning, fjärran från mina tidigare matminnen från Storbritannien. Det blir "red mullet" med mango- och papayachutney till förrätt, fasanbröst med savoykål och en citrontarte till kaffet. Och rödvin från Piemonte.

Vår servitör tipsar oss om en musikhappening på Ormidale Hotel, en kvarts promenadväg från Auchrannie.

– Det är varje söndag en mötesplats för öns musiker, så ta chansen även om ni är trötta.

Vi tar cyklarna och varsin pannlampa, för här finns inga gatlyktor längs vägarna. Skylten till hotellet syns knappt, men musiken hörs, och inne i puben är det närapå fullsatt, trots att det är sen söndagskväll och relativ lågsäsong.

Vid ett bord mitt i lokalen sitter ett tiotal musiker och minst lika många pints med både ale, lager och Guinness. Gänget spelar gitarr, fiol, keltisk harpa, bodhran, tin whistle och dragspel, med en hel del improvisation som grund. Någon tar en ton och de andra följer efter. Och resten av besökarna inbjuds att delta, genom att låna en trumma eller tamburin.

– Det här är en förbaskat god anledning att träffas och dricka öl, hojtar en av musikerna till mig.

Stewart, som är hängiven flöjtist, visar stolt sin slitna resväska i brunt läder, som rymmer ett tjugotal varianter av instrumentet.

Efter midnatt blir alla i gänget nostalgiska och tolkar gamla Dylan-låtar fram till stängningsdags. Och här är det gästerna som tackas för att de kommit och lyssnat. Alla tas i hand av Stewart och hans spelkamrater.

Påfåglarna trivs i trädgården utanför Geoffry Botterills country house. Och som cyklist är det lätt att bli lyrisk när man trampar genom landskapsidyllen med Holy Island några kilometer bort.

– Självklart ska ni få uppskattning för att ni orkat ta er hit för att lyssna på oss, säger Stewart och skrattar.

EFTER EN MYCKET tidig och stadig scottish breakfast nästa morgon trampar vi söderut längs Corriegills Trail mot Lamash Bay. Regnmolnen har dragit bort och morgonsolen börjar så smått värma upp landskapet.

Goatfells topp är snöklädd – så här i slutet av maj. Ett knappt skönjbart lager på håll, men dock väl synligt i kikaren.

– Det är verkligen uppochnervända världen, säger Bill, en äldre morgonflanör som vi möter på väg ut från Brodick. Men den här våren har varit riktigt kall, så jag är inte förvånad över att Goatfell ser ut som den gör.

Efter viss möda finner vi den rätta vägen längs kusten. Det börjar med asfalt, för att efter knappa milen övergå till grusväg och senare gropig stig. Efter några kilometers trampande uppåt i tät gran- och tallskog öppnar sig vyn söderut mot Lamish Bay och Holy Island – ön som numera ägs av en tibetansk buddhistisk community, som erbjuder retreatar och kurser i både yoga och tai-chi.

– Märkligt va, säger en ung bonde vi möter. Hela ön var till salu för 300 000 pund i början av nittioalet, men jag tror att buddisterna fick den för knappt 200 000. En hel ö!

Han är ute och ser till sin boskap, som betar fridfullt på de grönskande sluttningarna ner mot havet.

”Ön Holy Island ägs numera av en tibetansk buddhistisk community, som erbjuder retreatar och kurser i både yoga och tai-chi.”

– Men buddisterna som bor där gör inte mycket väsen av sig. Dessutom lockas ju många turister hit av det mystiska som finns där ute, så det är väl bra för Arran som helhet.

Han berättar om att det alltid funnits religiösa förtecken på Holy Island, med bland annat klosterruiner från tidigt trettonhundratat.

– Och det finns runinskriftioner i en grotta, från tiden när era vikingar härjade som mest på våra öar.

Vi fortsätter asfaltvägen mot Whiting Bay – en klassisk semesterort med magnifika strandvillor och små kaféer och restauranger. Nu värmer solen så pass att vi sitter ute under lunchen. Fisksoppa, nybakat bröd och mineralvatten på en liten coffee shop med strandläge räcker gott och länge.

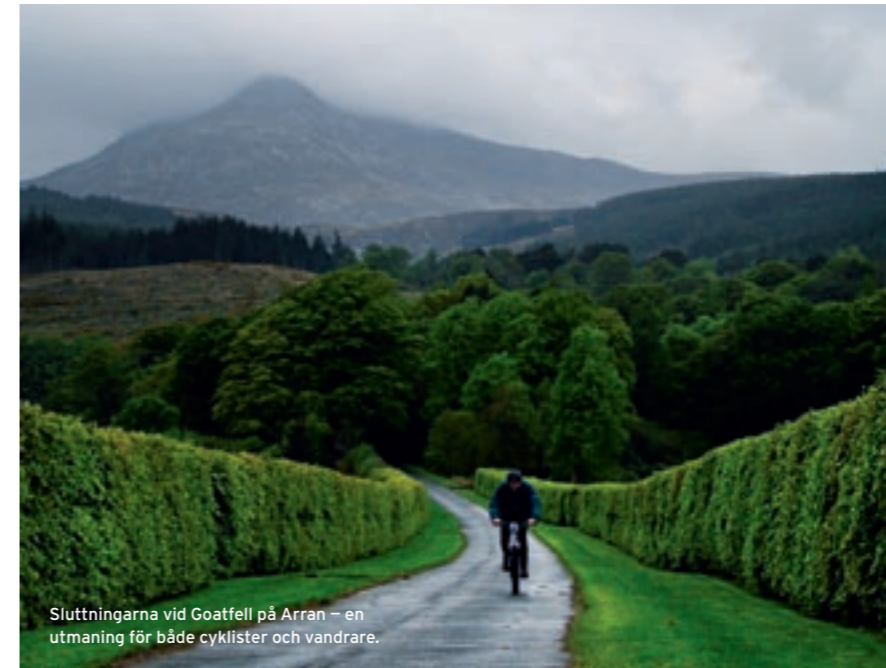
Trampar sedan åter mot Brodick längs skogstigarna, hela tiden med Goatfell i blickfånget.

SENARE PÅ EFTERMIDDAGEN cyklar vi landsvägen norrut till Lochranza, för att besöka öns enda whiskydestilleri. På vägen, i en ruggigt seg uppförsbacke

kommer vi i kapp Jackie Dick, som i maklig takt leder sin långfärdscykel. Utrustad med packväskor och ryggsäck är han ute på en fem veckor lång cykelutflykt på öarna i väster.

– Det här är tungt, säger han med ett leende. Men jag har med mig både tält, sovsäck och gasolkök.

Jackie är på väg till Lochranza för att ta färjan vidare norrut, mot Jura, Islay och Mull.

Sluttningarna vid Goatfell på Arran – en utmaning för både cyklister och vandrare.

Black Dan utanför Rob Roy's hus vid Inverlochlarig.

– Ett sätt att hantera min medelålderskris ...

The Lochranza Distillery drog i gång sin verksamhet för drygt tio år sedan, men öborna har bränt sin egen whisky sedan början av artonhundratalet. Och den tioåriga single malt-whiskyn imponerar, i synnerhet den som är lagrad i konjaksfat.

Den riktiga stoltheten är dock Robert Burns De Luxe, menar Gordon Mitchell, som är "malt master" på destilleriet.

– Sjuttonhundredatalspoeten och nationalskalden Burns från Ayrshire, vistades en hel del på ön och whiskyn är en ren hyllning till honom, säger Gordon, som också berättar att svenska Dufvenkroks specialglögg har en skvätt Arranwhisky i sig, och den finns att köpa i butiken.

KILMICHAEL COUNTRY HOUSE Hotel blir vår nästa nattlogi. Strax utanför Brodick, där vägen tar slut, ligger gården. Den sägs vara Arrans äldsta hus, där den ursprungliga delen byggdes i slutet av trettonhundratalet. Hotellet är k-märkt och har endast sju rum och två små hus till uthyrning. Här finns en prisbelönt restaurang som fått omdömet: "Particularly recommended to the travelling gourmet".

– Jag och min kollega köpte huset i miserabelt skick för femton år sedan. Då fanns här ett enkelt bed and breakfast-ställe. Vi åt oss att fullfölja de bokningar som fanns när vi tog över och sedan har det bara fortsatt, berättar Geoffrey Botterill, samtidigt som han presenterar kvällens middag.

Färska blåmusslor med vitt vin, tomater och vitlök, skotsk lamm-

filé med rosmarin, ostar från Arran och som avslutning en jordgubbs- och ginbrulée.

Vi avslutar några timmar senare med en espresso och Arran Single Malt i salongen på övervåningen.

MONACHYLE MHOR NÄSTA. Efter att vi tagit morgonfärjan från Brodick tar det inte mer än ett par timmar att nå den södra delen av de skotska högländerna och Loch Lomond & The Trossachs National Park.

Vi närmar oss Highland Perthshire och Rob Royland. Robert MacGregor, den skotske boskapsskötaren och stråtrövaren vars liv blev succéartad Hollywoodsockrad film för några år sedan, med Liam Neeson i huvudrollen. Det var här i trakterna av Balquhider och Monachyle Mhor som den skotske Robin Hood verkade.

Här finns också Monachyle Mhor Hotel, ett av Skottlands mer innovativa restaurangkök med tillhörande logi. Det är kökschefen Tom Lewis, Skottlands svar på Jamie Oliver, som tillsammans med syskonen Melanie och Dick driver den gamla bondgården. Mangårdsbyggnad, stall och förråd rymmer

nu elva läckert designade rum och en intim matsal med utsikt över dalen, bergen och sjöarna Loch Doine och Loch Voil.

Här träffar vi Black Dan Campbell, jägare, fiskare och trädgårdsmästare på hotellet. Han ska just ut på en vandring med sina två fågelhundar och vi hakar på.

– Jag har alltid kallats för Black Dan, för att jag var så svarthårig och krullig redan vid födseln.

”Jackie Dick, leder sin långfärdscykel. Utrustad med packväskor och ryggsäck är han ute på en fem veckor lång cykelutflykt på öarna i väster.”

Kilmichael sägs vara Arrans äldsta hus, med anor från 1300-talet. I dag lockar man med exklusiv logi och gourmetrestaurang.

Rob Roy Country. Vägen dit är smal och slingrande.

Han är klädd i klassisk tweed och oljerock, för nu regnar det återigen efter en hyfsat solig förmiddag.

Vi vandrar västerut och följer Loch Voil och Donnes stränder mot vägens slut – till gården vid Inverlochlarig, där Rob Roy bodde.

– Han dog just här av ett infekterat sår från en svärdsklunga och begravdes 1734 i Balquhiddel, berättar Black Dan.

Det är familjen Minaughton som utgör byn Inverlochlarig, och Rob Roys gamla hus går faktiskt att hyra. Nu formligen vråker regnet ner och vi söker skydd inne hos Jananne och John, som bjuder på nybryggt kaffe och hembakade kakor. De lever på lammuppfödning och försäljning av hjorthamburgare.

– A very healthy meat, betonar Jananne där hon står och maler köttet vid det stora köksbordet.

De trivs med att bo i utkanten av nationalparken, med flera tusenmeterstoppar runt om.

– Nackdelen är väl bara att solen försvinner bakom bergen redan vid halv åtta-tiden kring midsommar, säger John.

Väl tillbaka i Monachyle Mhor hoppar vi in i Black Dans bil, tillsammans med hundarna, flugfiskespön och salongsgevär för att besöka Rob Roys grav i Balquhiddel. Högt ovan den gamla kyrkogården tronar MacGregors klippa, där den stora klanen hade sina sammankomster. Vi vandrar stigen upp och väl på plats tittar solen fram igen.

– Som alltid fyra årstider på en dag – året om, kommenterar Black Dan.

”Panoramavyn över dalgången och bergen är smått bedövande och det är lätt att fantisera sig tillbaka i tiden.”

Panoramavyn över dalgången och bergen är smått bedövande och det är lätt att fantisera sig tillbaka i tiden.

– De här trakterna är ju också förknippade med frihetskämpen William Wallace, eller rättare sagt Mel Gibson och *Braveheart*. Visst har filmerna betytt mycket för turismen i området, säger han och tänder en hemrullad cigarett.

Aftonens middag hos Tom några timmar senare blir till en enda lång happening, där han förtjust kommer ut och pratar mellan rätterna. Vi är inte många i matsalen denna kväll, så han har tid att vara social.

– Jag älskar jobbet – och det handlar lika mycket om att vara ute bland gästerna som att stå i köket, menar Tom och serverar ett fat färska ostron med sherryvinäger, följt av grillad öring från sjön nedanför hotellet – med en klick champagnesmör.

Och det här är bara början. Långt efter midnatt är vi mer än mätta och belåtna. Det är stjärnklart ute och det verkar bli en riktigt kall natt.

Med varsin whisky i glasen planerar vi morgondagens rutt med hjälp av den storskaliga kartan. Vi ska vidare till Kenmore och Skottlands äldsta hotell för ännu mera äventyr, i form av rafting och canyoning längs floderna Tay och Erich.

Men först får det bli en rejäl sovmorgon – och lite flugfiske med Black Dan. ■

Tips Skottland se sid 96